

La fe cristiana davant del procés sobiranista

Els cristians i cristianes, pel fet de viure el que viu tothom i està immersos en els processos socials d'un país, d'un continent, del món, som invitats, sempre, a descobrir al Jesús viu i actiu enmig nostre, enmig dels processos personals socials que experimentem.

A Catalunya tots vivim (i potser a vegades n'estem massa unilateralitzats) l'anomenat "procés sobiranista".

Hi ha moltes maneres d'afrontar la qüestió del paper de la fe cristiana en un esdeveniment o en una acció socio-política. Una forma, força sovintejada, és tractar-ho des de la Doctrina Social de l'Església (DSE). Aquest model de reflexió, ens porta a seleccionar el què diu la DSE sobre el tema, sobre l'autodeterminació dels pobles, sobre l'estimació a la pròpia nació, sobre la recerca de la justícia social, sobre la dignitat de la persona i dels pobles, la recerca del bé comú, etc. I un cop seleccionats els texts, i la filosofia de fons, aplicar-ho al fet català, tot donant elements de reflexió personal, adreçada a tothom, tant als que estan a favor d'un augment de la sobirania a Catalunya (en una pluralitat d'opcions) com els que no hi estan d'acord, per tal de fer veure quina és la doctrina adequada de l'església, emanada del magisteri i de l'evangeli, sobre la qüestió. D'aquesta manera es poden justificar i legitimar certes posicions i ajudar al discerniment de les actituds ètiques, i de les accions que les persones realitzen. També, des d'aquesta perspectiva es vol ser un estímul a l'acció en favor del país i engrescar a altres a actuar-hi. A la vegada aquest model de pensament denuncia les actituds i accions que poden anar en contra de la pròpia nació. És una forma d'afrontar la qüestió, no sols legítima, sinó necessària. Ara bé no deixa de seguir un mètode deductiu, de la doctrina passa a l'aplicació ètica i pràctica.

Un altra forma, propera a l'anterior, s'encaminaria a discernir el què hi ha d'evangèlic i què hi ha de no evangèlic, en cadascuna de les posicions (personals i grupals de partit, de moviments socials) davant del procés sobiranista. Aquest discerniment hauria d'anar acompanyat d'una recerca en el magisteri de l'església (en definitiva la DSE) i en la teologia, sobre aquestes qüestions. Aquest mètode segueix essent força deductiu, sempre necessari però deixa per fer, un primer pas que és observar el què i el com ho viuen els cristians i cristianes en les seves diferents posicions sobre el tema.

Seguint un altre camí, podríem detectar les persones cristianes (que normalment són destacades, significatives, a causa del fet de ser mediàtiques, per exemple Lucia Caram o Teresa Forcades, o Arcadi Oliveras) i els grups de cristians (per exemple: "Cristians per la Independència"), i les comunitats religioses, moviments eclesials, parròquies o altres institucions que s'hagin manifestat en algun sentit o altre, i/o portin a terme un seguit d'actuacions en un sentit o altre. Caldria escoltar el que diuen, senten i viuen aquestes persones i grups i fer-ne una síntesi de l'experiència cristiana viscuda en

ells/es. També és un model necessari però que podria quedar massa circumscrit a persones i grups molt coneguts o força protagonistes. De totes maneres és un mètode que, essent força inductiu, s'apropa al que m'interessa emprar ara i aquí.

Penso que una indispensable forma d'afrontar aquesta qüestió és intentar connectar espiritualment amb el Jesús present en l'acció dels cristians que hi estan implicats i en els moviments populars que hi actuen. Aquest mètode només pot ser seguit des d'una posició concreta determinada, explicitada prèviament. En el meu cas des d'una posició independentista. Altres cristians ho hauran de fer des de la seva posició d'un estat català associat a l'Estat espanyol, o des d'una posició confederalista, o federalista, o autonòmica, o d'un Estat espanyol centralitzat, o d'altres possibles. Per tant el que **és molt important és tenir clar des d'un principi que no hi ha una sola postura cristiana sobre el procés sobiranista, ja que és de lliure opció política molt personal.** I la llibertat és un dels valors bàsics de l'humanisme i del cristianisme. Els dos primers models esmentats, tindrien el perill, inconscient, de proposar una sola postura cristiana, com la veritable, l'adequada, l'evangèlica. I aquesta no existeix.

Si a cas un cop feta aquesta descoberta es podria entrar en el què hi ha d'evangèlic, ètic i humà i el que no, en la pròpia posició presa, fent autocrítica i completar així la lectura evangèlica del fet.

Al meu humil entendre les comunitats cristianes, els moviments cristians, els teòlegs, pastoralistes, pastors, catequistes, agents de pastoral, animadors de grups, etc..., tenim sempre la responsabilitat d'acompanyar a donar sentit (no justificació, ni seguretat dogmàtica) a les diverses posicions que els cristians/es van prenent en les seves accions i opcions socio-polítiques per transformar aquesta societat. No n'hi ha prou en donar els elements ètics i respectar les opcions de cada cristià/na, cal a més, raonar el paper de la fe, de l'esperança i de l'amor en cada opció que es prengui (que són plurals com he dit). Tota opció que prengui un grup de cristians té dret a ser reflexionada des de la fe, i per tant "teologitzada".

L'itinerari que parteix de principis ètics, doctrinals i teològics i llavors intenta concretar-los en la conjuntura que li toca viure és un dels possibles com he indicat. Veig més interessant l'itinerari (sense negar l'altre) de prendre com a punt de partida de la reflexió, la vida i acció socio-política dels cristians i cristianes, i llavors donar-hi un sentit de fe creient en el Crist viu. Aquesta relectura creient és totalment relativa i subjectiva de persona o de grup. En el diàleg entre les diverses opcions, i entre els diversos sentits de fe que donem els cristians i cristianes en les nostres comunitats i moviments anem cercant Déu en la vida, i anem cercant el camí de servei més adequat al nostre país i a la nostra població que estimem. També les primeres comunitats eren ben diverses, i totes seguien a Jesucrist, i mostraren la seva fe en teologies (en relectures) diverses en Marc, Mateu, LLuc, Joan, els diversos Paus, Peres, etc...

Per tant des de la meva posició independentista, faig aquesta lectura o millor dit re-lectura cristians del procés. Dic re-lectura, perquè la lectura és de caire econòmic, polític, cultural, sociològic, psicològic, etc., és a dir amb la intervenció de la observació i de les ciències humanes i socials. La lectura, i la pròpia experiència vital personal i familiar, et porta a prendre una determinada opció. I un cop feta aquesta opció, en la qual hi han intervingut ,a més, sentiments i també la mateixa fe cristiana, es pot fer la re-lectura (re-ligio, ve de re-lligar, i de re-llegir). La re-lectura es fa des d'una determinada espiritualitat, utopia, cosmovisió, simbologia, i creença, en el meu cas i en el cas dels cristians, des de la proposta de les Benaurances de Jesús, del Magnificat de Maria, i de l'experiència del Jesucrist viu dins i enmig nostre, del que l'evangeli anomena "el Regnat de Déu". Aquesta re-lectura es va fent conscient i explícita i es pot expressar però ja procedeix d'una certa re-lectura intuïtiva prèvia, ja experimentada vitalment.

El "Regnat de Déu" dins i enmig nostre, es pot traduir avui dia, amb un procés que s'orienta a la felicitat personal i de la humanitat, en tres grans àmbits, i cadascun es pot desenvolupar en vàries dimensions, i en cadascuna hi podem trobar la presència de l'estil de vida de Jesús, del seu Esperit, del què el va moure, per manifestar-nos un Déu, tot Amor. Exposo, tot seguit, en negreta, el que em sembla pot concretar el "regnat de Déu" en cada àmbit.

1. L'àmbit personal, que inclou les dimensions:

- Física, valorant el **respecte el cos**, com "temple de Déu", **obert a l'altre, i tenint-ne cura.**
- Psíquica, desenvolupant la **capacitat d'estimar i d'acollir amor i de treure les pors.**
- Espiritual, en una experiència profunda de **dignitat i alliberament personal**, i de trobament amb un mateix (**construcció de la identitat**).

2. L'àmbit interpersonal que inclou les dimensions

- Familiar, procurant **la igualtat** i el **respecte** entre sexes i generacions, i **la companyia.**
- D'amistat, fonamentada en **la confiança, la fidelitat i l'ajuda mútua.**
- De la vida associativa, que s'encamina vers **els més necessitats, la solidaritat i el fer comunitat.**

3. L'àmbit social que inclou les dimensions

- Econòmica, avançant vers un sistema més **igualitari, sostenible (respectant la natura) i socialment just.**
- Política, que apunta a un tipus de convivència en **la pau, la llibertat i el perdó.**

- Cultural-religiosa, impregnada de **tolerància, creativitat i fraternitat.**

Caldrà doncs anar observant com en el moviment popular independentista s'hi mou d'alguna manera aquest estil de vida, aquests valors del "Regnat de Déu", i en el fons la mateixa presència del Jesús ressuscitat que en acompanya, com acompanya també a altres cristians en altres opcions.

En primer lloc, qualsevol moviment popular és una agrupació activa de persones i com a tal reforça i realitza la **dimensió comunitària i solidària** del humans. A la vegada és un correctiu fort a l'individualisme modern que positivament valora la persona i la seva llibertat, però pot caure en el centrament en un mateix. En la vida de Jesús notem tant la valoració de la **dignitat i la llibertat** de la persona, com el fet de fer grup (deixebles en diferents quantitats: 12, 72, multituds...). Les accions conjuntes comporten: treball en equip, cohesió, trobaments humans, reconeixement de l'altre i són espais d'amistat, de respecte mutu, d'ajuda, de companyia, de confiança, de fidelitats, de convivència, de saber concedir en favor del bé de tots, de pensar i posar-se a la pell de l'altre, de comprendre, d'activar les iniciatives, de cercar la qualitat de l'altre i promoure'n el seu desenvolupament...Tot plegat una apertura a l'altre i sortida d'un mateix, fonament de la vida cristiana.

En segon lloc, el moviment popular independentista, materialitza i afavoreix **l'amor al propi poble**, a la pròpia nació, un amor sociopolític, dimensió essencial de l'amor als altres. Fent un discerniment crític, aquest amor no ha d'incloure, per ser realment evangèlic, el des-amor vers altres pobles, o el sentiment exclusivista, o un nacionalisme xenòfob o racista, o de menyspreu de les altres nacions, o de "burla", o d'inferiorització d'altres pobles. Tampoc hauria d'incloure la visió negativa d'altres formes d'entendre el catalanisme, ni independentistes, ni tampoc als que no es senten catalanistes, o tenen un sentiment vinculat a una altra nació, o senzillament no es senten nacionalistes.

En tercer lloc, la orientació independentista del catalanisme, té un objectiu que és aconseguir un Estat Català. És un objectiu legítim per a qualsevol nació. L'objectiu també marca, més o menys la proximitat amb la utopia evangèlica. Desitjar i actuar per un Estat Català (pels que així ho creiem), inclou un millorament per la població catalana, en **justícia social, en llibertats**, en possibilitats de benestar, en sentir-se poble, en **fraternitat**. Molts dels que lluiten per un Estat Català estem, a més, convençuts que amb l'eina de l'Estat serà més possible **la dignitat** de les capes socials populars, i podrà augmentar **la igualtat** social, fites que s'aproximen a les Benaurances i al Magnificat.

En quart lloc, tot poble té dret a **l'alliberament social i a l'alliberament nacional**, si es sent oprimat per altres nacions, i per altres classes socials. No és voluntat de Déu que restem oprimits, ni explotats. Molts dels que ens sentim independentistes vinculem l'emancipació social amb l'emancipació nacional, encara que sabem que són dos processos amb ritmes, agents, condicions objectives i subjectives, i fites diferents. De fet estem convençuts, com molts

d'altres, que un pas en l'emancipació nacional, és un pas en l'emancipació social, com ja ha estat així en la història de Catalunya, en altres moments.

En cinquè lloc, creiem, que si Catalunya esdevé un Estat podrà tenir unes relacions de **germanor** molt més lliures, decidides sense ressentiments, ni opressions, amb els diferents pobles de les Espanyes. També igualment amb els altres pobles europeus. La germanor és una de les actituds bàsiques del ser cristià. Serà més difícil la catalanofòbia, encara que en un primer temps hi pugui haver un cert boicot. Des de Catalunya, necessitem econòmicament del mercat espanyol, ens lliga culturalment tota una història en comú, i moltes famílies tenen parents arreu de les Espanyes, ja que molts catalans són procedents d'altres terres espanyoles i d'arreu del món. Però, a més, no tindrem la possibilitat de fer el "víctima" i de donar les "culpes" del que ens passa, o a l'Estat, o a Espanya en general, o als "espanyols", cosa que encara es fa, i és totalment denunciàble evangèlicament. Aquest fet, desapareguda la relació de dependència política, afavorirà una relació d'igual a igual amb Espanya.

En sisè lloc, el moviment popular independentista, com sovint ha dit la Carme Forcadell de l'ANC, ja no és reactiu, és propositiu, no és de lamentació i queixa. S'ha **alliberat de la por**, i la gent ha començat a tenir **confiança** en elles mateixes, en el poble català, en les organitzacions que han tirat endavant el procés. Sortir de la por i entrar en el clima de confiança és el que demanava Jesús als que curava, i en les narracions d'experiència del ressuscitat apareix sempre el "no tingueu por", que es traslladen a les narracions simbòliques del naixement ("no tingueu por" diuen els àngels als pastors).

En setè lloc, és més possible, tenint un Estat, que puguem atendre la pobresa energètica, afrontar les contaminacions, i caminar vers una societat més ecològica i sostenible, i que va emprant les energies alternatives. Així avancem en **el respecte a la natura**.

En vuitè lloc, tenint un Estat propi, es podran desenvolupar molt més les iniciatives científiques, **la innovació i la creativitat** artística que ja té el poble català.

En novè lloc, crec que l'economia cooperativista, social, inclusiva i sostenible (que té una forta tradició a Catalunya) es podrà desenvolupar més. Aquest tipus d'economia social, que apunta a una **igualtat** entre els treballadors, frenant la competitivitat capitalista, és un germen anticipatiu d'una economia de caire realment socialista, que va alliberant de l'explotació. Si els governs posteriors, un cop tinguem una República Catalana, es van decantant vers l'esquerra, i això serà gràcies al procés de concientització del nostre poble, llavors encara serà més possible avançar vers una **economia d'igualtat, dignificadora**, que té en compte més a les persones que als beneficis.

En desè lloc, el moviment independentista és un moviment europeista, que vol una Europa de les autèntiques nacions, no dels Estats forts i centralitzats, no una Europa dels diners, sinó de les persones, famílies i pobles. És un

moviment **obert** al món, que vol unes relacions de germanor amb els altres Estats del món. Catalunya, així ho mostra l'independentisme, no serà un Estat amb la seva moneda, fronteres i exèrcit propi, com eren definits tradicionalment els Estats, serà un Estat de nou model, sense fronteres, que vol participar en les relacions internacionals, oferir al món els seves aportacions de tot tipus, i construir una humanitat més **fraternal**

Ens podríem preguntar també **¿què aporta la fe cristiana al moviment independentista?**. La fe com a experiència espiritual amb efectes essencialment socials, envers el moviment popular independentista, pot oferir:

- **Col·laboració en la socialització crítica** a l'actual sistema de relació entre Espanya i Catalunya, per tant cooperant en la integració al moviment independentista com a espai i camí per aconseguir un altre tipus de relació entre els dos països. Aquest servei pot incloure la transmissió, la sensibilització vers una determinada acció, acompanyant en aquesta projecció vers la societat, reforçant, recolzant, donant sentit, oferint identitat, sostenint fracassos, etc.
- **Un element legitimador** (entre d'altres) de les accions en el moviment popular independentista en les seves diverses versions. La fe cristiana pot aglutinar ideològicament, oferint una cosmovisió i una mística, una espiritualitat adequades a l'acció política, centrant-se més en la sensibilitat per les classes subalternes i amb les persones més necessitades i excloses de la societat. L'experiència religiosa cristiana incideix en el procés de concientització social vers una acció en el camp social i polític, encara que s'hagi començat a realitzar accions en el camp més proper, percebut com menys hostil, i més familiar, com és el camp eclesial (en el propi moviment, o en la parròquia...). La fe pot oferir una "llum" que ajudi a veure on són els patiments de la gent i escoltar la seva veu.
- **Cohesió** (com element "cimentador", entre altres) del moviment popular independentista, i de la recerca d'una nova societat més convivencial.
- **Sentit** com a:
 - **escoltadora i acollidora** dels clams del poble i com **anunciadora** d'altres possibilitats socials.
 - **movilitzadora i revolucionària**, donant elements d'anàlisi, de visió del món (des dels més oprimits), oferint actituds, motivacions i horitzó utòpic humanitzador, que donin sentit a les accions polítiques. Dóna a l'acció política per la independència una emoció i un impuls (entre altres) que traspasa la "fredor" racional que a vegades té la política.

- **ofertadora d'elements crítics** al mateix moviment, a les organitzacions polítiques i entitats que el recolzen, per ser poc fidels als objectius que pretenen i pot a la vegada oferir propostes alternatives d'organització que siguin més permeables a la participació de les capes populars i per tal que els preocupacions d'aquestes es tinguin més en compte. La fe aporta un element crític envers el mateix moviment independentista per tal que no es decanti vers posicions massa "tancades", d'un egoisme de pàtria, o massa menyspreadores d'altres pobles, o d'altres posicions dins el mateix país. Si es donés, per part d'alguns cristians/es independentistes, un certa "quasi-identificació pràctica del "cel nou i la terra nova" cristiana amb un ideal polític o nacional concret, la mateixa fe hi hauria de posar fre. La nostra raó i la mateixa experiència cristiana ens han de posar l'alerta en aquestes identifications, i recordar sempre el "ja però encara no".

- **facilitadora de la reflexió aprofundida i el canvi de mentalitat que afavoreix arribar a l'acció.** L'exercici constant, més o menys regular de la pregària, de l'eucaristia, l'assistència a recessos o trobades de formació, la lectura de l'evangeli personalment o en comunitat, incideix en el canvi de mentalitat, en la reconversió interior, en la revolució de la consciència, en el canvi cultural, de normes, de valors i de creences i repercuteix en iniciar, consolidar o donar sentit a les accions polítiques i a reflexionar sobre elles per encertar millor. La pregària cristiana alliberadora estimula, porta a intensificar l'acció. La pregària també ajuda a sostenir tal acció, a ser fidel i constants, a donar sentit a les hores gratuïtes de dedicació pels altres, per la transformació de la societat.

- **promotora de la tendresa, la humanitat, la cordialitat i la gratuïtat.** La fe cristiana en aquesta línia d'alliberament ofereix a l'acció socio-política, una dimensió humanitzadora, de tenir cura de les persones, i la importància del canvi del "cor" i d'unes relacions humanes afectuoses i càlides.

- **procuradora de reforç, aliment i esperança, és a dir d'una espiritualitat de fons:** La formació rebuda a través dels moviments eclesials i de les comunitats cristianes, que tenen un caire alliberador i la participació en trobades cristianes que elaboren pensament, comparteixen experiències d'acció, i de testimoni, tot plegat pot incidir en trobar elements de sentit, de força, de resistència, d'assumpció del fracàs en l'acció...i en elles es troba l'"aliment espiritual", i també l'afectiu, la convivència, la festa i l'amistat necessaris per seguir en l'acció de forma fidel, creativa i esperançada.

L'experiència de fe en el Crist (celebrada, formada, transmesa, testimoniada i convertida en acció en l'entorn) ens fa assumir la realitat i acceptar-la tal com és, per a purificar-la, fer-ne crítica a la llum de l'evangeli, i transcendir-la, per portar-la mes enllà, per tal que s'aproximi ("**encara no**") i d'alguna manera **ja** es visqui la utopia de les Benaurances i del Magnificat

Per descomptat que totes aquestes funcions de la fe cristiana, també les podem trobar igual en altres cristians i cristianes que tenen posicions no independentistes.

I ¿què aporta el moviment independentista a l'experiència de la fe cristiana? Sobre tot, dóna al cristià/na independentista una oportunitat més de sentir-se persona i poble dignes, de realitzar i concretar d'una forma (entre altres) el "Regnat de Déu" enmig nostre. Li permet entrar en el llarg procés d'humanització, que té els seus alts i baixos, les seves llums i ombres, i que s'adreça, amb tots els passos de mort a vida, de dolors fecunds, vers el total alliberament de les persones i dels pobles.

Finalment, crec que cal tenir en compte que ni la teologia ni l'església els pertoca ser protagonistes en aquest procés sobiranista. De fet, al meu entendre avui dia, és impossible que ho siguin, ja que l'església és un grup cada cop més insignificant (i ho valoro molt positivament) en els moviments socials i polítics i en els canvis econòmics, polítics i culturals i religiosos i tecnològics en els quals estem. Per això no cal preocupar-se, fins i tot algunes autoritats eclesiàstiques que ho intenten, i algunes fins i tot amb hostilitat clara contra Catalunya, utilitzant encara els poders que els hi queden, i certs mitjans de comunicació, tampoc aconsegueixen ser protagonistes, encara que ho enyoren.

L'autonomia del món civil i polític és molt necessària en el marc polític, però cada persona, cada cristià o cristiana per ser fidels a Crist, han de donar testimoni de la Bona Notícia del missatge de Jesús, amb la seva coherència de vida, amb la seva paraula i amb la seva acció, situant-se activament en els processos del seu país i del seu entorn immediat. I com he indicat les opcions són plurals entre els cristians. I, reitero, tenim el deure de fer l'esforç de donar raó de la nostra fe activa en aquesta societat concreta. Jesús va criticar el Cèsar per fer-se déu, i va criticar la immensitat exagerada de lleis jueves que amagaven el valor de l'amor, i tot plegat li va costar la vida.

No sé si amb aquesta reflexió (que és un intent humil d'elaborar teologia) he aconseguit donar elements per acompanyar seriosament, assenyadament a les diferents persones cristianes que estan implicades en el procés vers un Estat Català, per a construir una societat més justa, digna, fraterna i lliure, per a tothom.

quimervera i duran

sociòleg i teòleg pastoralista

1 agost 2015